

ALD-STKS

JN

6598

.R5

U46

1920

ПРОГРАМА БОЛЬШЕВИКІВ

UNIVERSITY OF VIRGINIA LIBRARY

X001728838

Digitized by Google

КОМУНІСТИЧНА БІБЛІОТЕКА, Ч. 4.
ПРОЛЄТАРІ УСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЬ!

ПРОГРАМА БОЛЬШЕВИКІВ

**КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ РОСІЇ ТА
КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ УКРАЇНИ**

ПЕРЕКЛАД П. ДЯТЛОВА.

ДРУК. 10.000 ПРИМ. НАКЛАДОМ К. П. СХ. ГАЛИЧИНИ.
ВІДЕНЬ-ЛЬВІВ — 1920 — ДРУКАРНЯ „АДРІЯ“

ПРОГРАМА КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ (БОЛЬШЕВИКІВ) РОСІЇ І УКРАЇНИ,

ухвалена 8-им партійним з'їздом Р. К. П. 18-23 марта 1919 р.

Жовтнева революція (25 жовтня - 7 листопада 1917) здійснила в Росії диктатуру пролетаріята, котрий з допомогою біднішого селянства або напівпролетаріята почав створювати основи комуністичної суспільності. Розвій революції в Німеччині й Австро-Угорщині, зріст революційного пролетарського руху в усіх поступових країнах, поширення в цій русі совітської, чи радянської системи, себто системи, яка змагається безпосередно до здійснення диктатури пролетаріята, — все це показало, що почалася доба світової пролетарської комуністичної революції.

Ся революція була неминучим наслідком розвою пануючого ще в більшості цивілізованих країн капіталізму. Наша стара програма, хоча й неточно назвала партію „соціалдемократичною“ все-ж-таки вірно характеризувала природу капіталізму і буржуазного суспільства в ось яких висловах :

„Головною ознакою такого суспільства є товарний виріб на основі капіталістичних продукційних відносин, за котрих найважніша й найзначніша частина засобів виробу й обміну товарів належить нечисленній клясі осіб, тим часом як величезна більшість населення складається з пролетарів і напівпролетарів, які наслідком свого господарчого положення змушені стало чи періодично продавати свою робучу силу, себто бути наймитами капіталістів і своєю працею створювати дохід вищих кляс суспільства.

„Область панування капіталістичних продукційних відносин поширюється все більше й більше в тій мірі, як стало удосконалення техніки, підносячи господарче значіння великих підприємств, веде до витіснення дрібних підприємців, перетворюючи частину їх в пролетарів і звужуючи ролю решти в суспільнім і господарчим життю і ставлячи їх місцями в більш-менш повну, більше чи менше явну, в більше чи менше тяжку залежність від капіталу.

„Той же поступ техніки дає крім того підприємцям змогу в стало зростаючих розмірах уживати жіночої й дитячої праці в процесі виробу й товарообміну. Але

§§
1-5

JN
6598
R5446
1920

§§
6-12

§ 14

§ 15

тому, що з другого боку він веде до відносного зменшення потреби підприємців в живій праці робітників, попит на робучу силу неминуче відстає від її пропозиції, наслідком чого збільшується залежність наємної праці від капітала і зростає рівень її визиску.

§ 16

„Такий стан річей всередині буржуазних країн і стало загострення взаємної конкуренції їх на світовім ринку, все більше й більше заважають збуту товарів, які виробляються в стало зростаючій кількості. Надвиріб, котрий виявляється в більше чи менше гострих промислових кризах, за котрими наступають довші чи коротші доби промислового застою, є неминучим наслідком розвою продукційних сил в буржуазнім суспільстві. Кризи й доби промислового застою, з свого боку, ще більше нищать дрібних продуцентів-виробників, ще збільшують залежність наємної праці від капітала, ще скорше ведуть до відносного, а іноді й до абсолютного погіршення положення робітничої класи.

§ 17

„Таким чином удосконалення техніки, означаючи піднесення продуктивності праці і зріст народного багатства, в капіталістичнім суспільстві обумовлює собою зростання суспільної нерівності, збільшення віддалення між маєтними й немаєтними і зріст незабезпеченості існування, безробітності і різного роду злиднів для все ширших верств працюючих мас.

§ 18

„Але в тій мірі, в якій зростають і розвиваються усі ці властиві буржуазному суспільству протиріччя, росте також і незадоволеність працюючих і визискуваних мас існуючим ладом, зростає число та об'єднаність пролетарів і загострюється їхня боротьба проти їхніх визискувачів. Концентруючи засоби виробу й обміну і усуспільнюючи процес праці в капіталістичних підприємствах, удосконалення техніки утворює одночасно все скорше й швидче матеріальну змогу заміни капіталістичних продукційних відносин комуністичними, себто соціальною революцією, котра є остаточною метою всієї діяльності міжнародної комуністичної партії, яко свідомої представниці класового руху.

§ §
19-22

Заміною приватної власності на засоби виробу й обміну суспільною власністю і заведенням плянкової організації суспільного продукційного процесу для забезпечення добробуту і всестороннього розвою всіх членів суспільства соціальна революція пролетаріата знищить поділ суспільства на класи і тим визволить ціле понево-

лене людство, бо положить край усім формам визиску одної частини суспільства другою.

„Необхідною умовою сеї соціальної революції є дикта-^{§§}
тура пролетаріята, себто завоювання пролетаріатом такого ²³⁻²⁴
рода політичної влади, котра дозволить йому здусити вся-
кий опір визискувачів. Ставлячи собі задачею зробити про-
летаріят здатним до виконання свого великого історичного
завдання, міжнародна комуністична партія організує його
в самостійну політичну партію, яка виступає проти всіх
буржуазних партій, кермує всіми виявами його класової
боротьби, розкриває йому непримирну протилежність
між інтересами визискувачів і інтересами визискуваних
і виясняє йому історичне значіння й необхідні умови
надходячої соціальної революції. Разом з тим вона ви-
ясняє і всім іншим працюючим і визискуваним масам
безнадійність їхнього положення в капіталістичнім
суспільстві і необхідність соціальної революції в інтере-
сах їхнього власного визволення від гнету капіталу.
Партія робітничої класи, комуністична партія, кличе до
своїх рядів всі верстви працюючого й визискуваного насе-
лення, оскільки вони поділятимуть погляди пролетаріята“.

Процес концентрації й централізації капітала, спи-^{§§}
няючи вільну конкуренцію, повів з початку 20-го стол- ²⁶⁻²⁸
ліття до утворення могутніх монополістичних союзів ка-
піталістів, синдикатів, картелів і трестів, — котрі набули
рішального значіння в цілім господарчій життю, а потім
також і до спаяння банкового капіталу з могутньо кон-
центрованим промисловим капіталом і до зміцненого ви-
возу капіталу до чужих країн. Трести, обіймаючи цілі
групи капіталістичних держав, розпочали господарче
розділення світу, поділеного вже територіяльно між
найбагатшими країнами. Ся доба фінансового капіталу,
неминуче загострююча боротьбу між капіталістичними
державами, є епохою імперіялізму.

Звідсі необхідно випливають імперіялістичні війни,^{§§}
війни за ринки збуту, за області для вложення капіталу, ²⁹⁻³⁰
за сировіці й за робучу силу, себто за світове панування
і за владу над малими й слабими народностями. Саме така
була перша велика імперіялістична війна 1914-1918 років.

Надзвичайно високий рівень розвою світового ка-[§]
піталізму взагалі, заміна вільної конкуренції державно- ³¹
монополістичним капіталізмом, підготовка банками й ка-
піталістичними союзами апарата для суспільного регу-
лювання процесу виробу й розділення продуктів, сполю-

чений з наростанням капіталістичних монополів зріст дорожнечі і гнету синдикатів над робітничою клясою, поневолення робітництва імперіялістичною державою, нові нечувані труднощі господарчої й політичної боротьби пролетаріята; страхіття, нужда і руїна, спричинені імперіялістичною війною — все це зробило неминучим банкруцтво капіталізму і перехід до вищого типу суспільного господарства.

§ 32

Імперіялістична війна не могла скінчитися не тільки що справедливим миром, але і взагалі заключенням скільки будь сталого миру між буржуазними правительствами. На досягнутому щаблю розвитку капіталізму ся війна з неминучістю перетворювалася і перетворюється на наших очах в горожанську війну визискуваних робучих мас, з пролетаріатом на чолі їх, проти буржуазії.

§§
33-34

Зростаючий наступ з боку пролетаріята і зокрема його побіди в поодиноких країнах збільшують опір визискувачів і викликають з їхнього боку, утворення нових форм міжнародного об'єднання капіталістів (союзу народів і т. п.), які, організуючи в світовім розмірі систематичний визиск усіх народів землі, змагаються передовсім до безпосереднього подавлення революційних рухів пролетаріяту всіх країн.

Усе це з неминучістю веде до сполучення горожанської війни внутрі поодиноких країн з революційними війнами як пролетарських країн, які обороняються, так і поневолених народів, які ведуть боротьбу проти ярма імперіялістичних держав.

§ 37

За сих умов гасла пацифізма, міжнародного відзброєння при капіталізмі, розборчих судів і т. д. являються не тільки реакційною утопією, але й простим обдуренням робучого люду, котре має на меті відзброєння пролетаріята й відхилення його від його задачі: відзброєння визискувачів.

Лише пролетарська, комуністична революція може вивести людство з притоки, утвореної імперіялізмом і імперіялістичними війнами. Якби ні були труднощі революції і всеможливі тимчасові невдачі її, як би ні здіймалися хвилі протиревольції, — остаточна побіда пролетаріята неминуча.

§ 35

Ся побіда світової пролетарської революції вимагає найповнішого довірря, найтіснішого братерського союзу й можливо більшої однастайности революційних виступень робітничої кляси в передових країнах.

Сі умови нездійснені без засадничого рішучого роз- § 35
риву й безмилосердної боротьби проти того буржуазного
зіпсуття соціалізму, котре отримало побіду серед верхніх
верств офіціальних соціалдемократичних і соціалістичних
партій.

Таким понівеченням є, з одного боку, оппортунізм
і соціалшовінізм, соціалізм на словах, шовінізм на ділі,
прикрашення оборони розбійницьких інтересів своєї
національної буржуазії брехливим гаслом оборони бать-
ківщини як взагалі, так і особливо за часу імперіялістич-
ної війни 1914-1918 років. Сей напрям повстав наслідком
того, що передові капіталістичні держави, рабуючи ко-
лоніяльні й слабі народи дають буржуазії змогу коштами
осягнутого сим рабунком надприбутку доставляти упри-
вилейоване становище верхнім верствам пролетаріята
і таким чином підкупляти їх, забезпечувати їм за мирних
часів зносне міщанське існування і приймати до себе
на службу провідників сеї верстви. Оппортуністи й со-
ціалшовіністи, будучи слугами буржуазії, являються
просто класовими ворогами пролетаріяту, зокрема тепер,
коли вони в союзі з капіталістами озброєною рукою по-
давляють революційний рух пролетаріята як в своїх, так
і в чужих країнах.

З другого боку, буржуазним понівеченням соціалізму § 39
є течія „центра“, котру можна помітити так само в усіх
капіталістичних країнах; вона хитається між соціал-
шовіністами й комуністами, борючися за єдність з пер-
шими і стараючися відновити й Інтернаціоналю, яка по-
терпіла банкруцтво. Провідницею боротьби пролетаріята
за його визволення є лише нова, Третя, Комуністична
Інтернаціоналя, одним з відділів котрої є Рос. Комуністична
Партія. Ся Інтернаціоналя утворилася фактично повстан-
ням комуністичних партій з дійсно пролетарських еле-
ментів колишніх соціалістичних партій в ряді країн,
особливо ж в Німеччині, і заснована формально в марті
1913 року на її першій зїзді в Москві. Комуністична
Інтернаціоналя, котра все більше й більше набуває спів-
чуття в масах пролетаріята всіх країн, повертає до
марксизму не тільки своєю назвою, але також і цілим
змістом своїх політичних ідей. Цілою своєю діяльністю
вона здійснює очищену від буржуазно-оппортуністичних
понівечень революційну науку Маркса.

Розвиваючи конкретні задачі пролетарської дикта- § 41-45
тури в пристосуванні до Росії, головною своєю метою

котрої є чисельна перевага дрібнобуржуазних верств населення, Рос. Ком. Партія формулує ці задачі ось як:

В загальнополітичній області.

§ §
46-47

1. Буржуазна республіка, навіть найдемократичніша, освячена гаслами всенародної, загальнонаціональної чи понадклясової волі неминуче зоставалася на ділі — тому, що існувала приватна власність на землю й інші засоби виробу — диктатурою буржуазії, машиною для визиску й пригноблення величезної більшості робучого люду жменькою капіталістів. В протилежність до сього пролетарська, чи совітська демократія перетворила масові організації саме поневолених капіталізмом клас пролетарів і бідніших селян-напівпролетарів, себто величезної більшості населення, в сталу й єдину основу як місцевого так і центрального державного апарату, знизу і доверху. Тим самим совітська держава, між иншим, в без порівняння ширшим розмірі, ніж де будь инде, здійснила місце в кравве самоуправління без усяких призначених зверху властей. Задачею партії є невтомна праця над дійсним переведенням в життя повністю сього вищого типу демократизма, який для свого правильного функціонування вимагає сталого підношення культурного рівня організованости й самодіяльности мас.

§ 48

2. В протилежність до буржуазної, котра скривала класовий характер своєї держави, совітська власть відкрито признає неминучість класового характеру кожної держави, доки зовсім не щезне поділ на класи і разом з ним усяка державна власть. Совітська держава, по самій суті, намірена до подавлення опору визискувачів, і совітська конституція, виходячи з того, що всяка свобода є обманом, коли вона протирічить визволенню праці від гнету капіталу, не спиняється перед позбавленням визискувачів політичних прав. Задача партії пролетаріята є в тім, аби, проводячи невідхильне подавлення опору визискувачів і ідейно борючися з глибоко закоренілими забобонами про абсолютний характер буржуазних прав і свобод, розяснити разом з тим, що позбавлення політичних прав і всякі обмеження свободи необхідні виключно як переходові заходи боротьби проти спроб визискувачів відстояти або відновити свої привилеї. В тій мірі, в якій щезатиме об'єктивна можливість визиску одної людини другою, щезатиме й необхідність сих тимчасових заходів і партія змагатиметься до обмеження і повного скасування їх.

3. Буржуазна демократія задовлялася формальним рівномірним поширюванням політичних прав і свобод, в роді свободи зборів, спілок, друку, однаково на всіх громадян. Але в дійсности, як адміністративна практика, так головню господарче поневолення працюючих завжди за буржуазної демократії унеможлилювали їм скільки будь широке користання сими правами і свободами.

Пролетарська ж демократія навпаки замість формального проголошення прав і свобод ставить фактичне забезпечення їх, передовсім і найбільше саме для тих клас населення, котрі поневолювалося капіталізмом, себто для пролетаріату і селянства. Для сього совітська власть вивласнює у буржуазії приміщення, друкарні, склади паперу і тому подібного і віддав їх в повне розпорядження робітників і їхніх організацій.

Задача Російської Комуністичної Партії є в тім, аби притягати все ширші маси робучого населення до користання з сих демократичних прав і свобод і до розширення матеріальної змоги сього.

4. Буржуазна демократія протягом віків проголошувала рівність людей, незалежно від полу, віри, раси й національности, але капіталізм ніде не дозволив фактичного здійснення сеї рівноправности, а в своїй імперіалістичній стадії він довів до найміцнішого загострення національного й расового гнету. Лише тому, що совітська власть є властю працюючих; вона могла поперше в світі до краю і в усіх областях перевести се урівнювання, аж до повного знищення останніх слідів нерівности жінки в області шлюбного права. Задачею партії тепер є переважно духова й виховуюча праця над тим, аби остаточно знищити до краю сліди колишньої нерівности або забобонів, особливо серед відсталих верств пролетаріата і селянства.

Не обмежуючися формальною рівноправністю жінок, партія змагається визволити їх від матеріальних тягарів застарілого хатнього господарства, шляхом заміни його домами-комунами, громадськими їдальнями-столовими, центральними пральнями, яслами для дітей і т. п.

5. Забезпечуючи робучим масам без порівняння більшу, ніж при буржуазній демократії й парламентаризмі, змогу найпростійшим і найдоступнішим для робітників і селян способом вибрати й відкликати депутатів, совітська власть одночасно усуває негативні сторони

парламентаризму, особливо відлучення законодавчої власти, відірваність представничих установ від мас і т. п.

Совітська держава наближає державний апарат до мас також тим, що виборчою одиницею й основною державною кліткою стає не територіяльна округа, а продукційна одиниця (завод, фабрика).

Задача партії в тім, аби ведучи працю в сім напрямі, добиватися дальшого зближення органів власти з масами працюючих на основі все строгшого й повнішого здійснення сими масами демократизма на практиці, особливо ж шляхом переведення відповідальности й підконтрольности урядових осіб.

§ 52

6. Тимчасом як буржуазна демократія, не зважаючи на свої декларації, перетворювала військо в знаряддя маєтних клас, відокремлюючи його від робучих мас і протиставляючи його їм, відбіраючи у салдатів змогу користання з своїх прав або перешкоджаючи сьому користанню, совітська держава в своїх органах, совітах, чи радах, сполучає робітників і салдат на основі повного урівноправнення і єдности їхніх інтересів. Задачею партії є відстоювати й розвивати сю єдність, зміцнюючи нерозлучні звязки озброєної сили з організаціями пролетаріята і напівпролетаріята.

§ 53

7. Провідна в цілій революції роля мійського промислового пролетаріяту, яко найбільш зконцентрованої, об'єднаної, просвіченої і загартованої в боротьбі частини працюючих мас, протягом цілої революції виявилася як за самого повстання совітів, так і за цілого перебігу їхнього розвитку в органи власти. Наша совітська, радянська, конституція відбила се в собі, зберігаючи деяку вигоду за промисловим пролетаріятом в порівнанню з більше розпорощеними дрібнобуржуазними масами на селі.

Р. К. П., розяснюючи тимчасовий характер сих вигід, історично сполучених з труднощами соціалістичної організації села, мусить змагатися до невідхильного й систематичного використання сього положення промислового пролетаріяту для того, щоби в протигагу вузькоцеховим і вузькофаховим інтересам, котрі випещував капіталізм серед робітників, сполучати тісніше з передовими робітниками найбільш відсталі й розпорощені маси сільських пролетарів і напівпролетарів, а також і середнього селянства.

§ 54

8. Тільки завдяки совітській організації держави революція пролетаріята могла зразу розбити й знищити до

основи старий, буржуазний, урядничий і судовий державний апарат. Одначе, недосить високий культурний рівень широких мас, відсутність необхідних навиків в ділі управління у працівників, котрих маси висовують на відповідальні посади, необхідність поспішного притягнення в тяжких умовах спеціалістів старої школи і відтягнення найрозвиненішої верстви мійських робітників на вонну працю повели до частинного відродження бюрократизму внутрі совітського ладу.

Ведучи найгострійшу боротьбу проти бюрократизму, Р. К. П. висував для повного подолання сього лиха ось які заходи:

1) Обовязкове притягнення кожного члена совіта до виконання певної праці по управлінню державою.

2) Зміну сих праць по черзі так, аби вони по порядку обхоплювали всі галузи управління.

3) Поступовне притягнення всього робучого населення поголовно до праці по управлінню державою.

Повне і всестороннє переведення всіх цих засобів, уявляючих собою дальший крок по шляху, на котрий вступила Паризька Комуна, і стале простійшання функцій управління при піднесенню культурного рівня працюючих веде до усунення державної влади.

В області національних відносин.

9. В національнім питанню Російська Комуністична Партія кермується ось якими засадами:

1. На перше місце ставиться політику зближення § 56 пролетарів і напівпролетарів ріжних національностей для спільної революційної боротьби за повалення поміщиків і буржуазії.

2. В цілях подолання недовірря з боку робучих мас § 57 поневолених країн до пролетаріату держав, котрі пригноблювали сі країни, необхідне скасування всіх і всяких привилеїв якої б ні було національної групи, повне рівноправство націй, признання за колоніями і нерівноправними націями права на державне відлучення.

3. В тих же цілях, яко одну з переходових форм § 58 на шляху до повної єдності, партія виставляє федеративне об'єднання держав, організованих по совітському типу.

4. В питанню про те, хто в носієм волі нації до § 59 відділення, Р. К. П. тримається історично-класового становища, числячися з тим, на якім щаблі свого історич-

ного розвитку стоїть дана нація: на шляху від середньовіччя до буржуазної демократії або від буржуазної демократії до совітської, чи пролетарської демократії і т. п.

В кожному випадку, з боку пролетаріату тих націй, котрі були націями-гнобительками, необхідна особлива увага до пережитків національного почуття у робучих мас націй поневолених або неповноправних. Тільки при такій політиці можливе утворення умов для дійсної міцної добровільної єдності національно-різнородних елементів міжнародного пролетаріата, як те показав досвід об'єднання ряду національних совітських республік довкола совітської Росії.

В області воєнній.

§§ 61, 62, 69 10. У воєнній області задачі партії встановлюються ось якими основними засадами:

1) За доби розпаду імперіялізму і зростаючої горожанської війни неможливе ні збереження старої армії, ні збудування нової на так званій понадкласовій чи загальнонаціональній основі. Червона армія, яко знаряддя пролетарської диктатури, мусить з необхідности мати відкрито класовий характер, себто формуватися виключно з пролетаріата і близьких йому напівпролетарських верств селянства. Лише в зв'язку зі знищенням клас подібна армія перетвориться в цілорядну соціалістичну міліцію.

§ 63 2) Необхідне найширше навчання всіх пролетарів і напівпролетарів воєнному ділу і заведення викладання відповідних предметів у школі.

§§ 64-65 3) Працю воєнного навчання й виховання червоної армії виконується на основі класового об'єднання й соціалістичної освіти. Тому необхідні політичні комісари з вірних і здатних на самопожертвування комуністів поруч з боєвими начальниками і утворення в кожному відділі комуністичних груп для встановлення внутрішнього ідейного зв'язку і свідомої дисципліни.

§ 66 4) Яко противага до будови старої армії необхідні: можливо короткий строк чисто казарменного навчання, наближення казарм до типу воєнних шкіл, як найтісніші зв'язки воєнних формувань з фабриками, заводами, фаховими спілками, організаціями сільської бідноти.

§ 67 5) Необхідну організаційну єдність і витривалість можна надати молодій революційній армії тільки

при допомозі командного складу, за перших часів хоча би низчого, зпоміж свідомих робітників і селян. Підготування найздатніших і відданих справі соціалізму салдатів до командних обов'язків є тому одною з важніших задач в ділі утворення армії.

6) Необхідне найширше використання й ужиття § 67 оперативного й технічного досвіду останньої світової війни. В зв'язку з сим необхідне широке притягнення до справи армії й її оперативного керування воєнних спеціалістів, які пройшли школу старої армії. З свого боку, необхідною умовою такого притягнення є зосередження політичного проводу армією і всесторонньої контролі над командним корпусом в руках робітничої кляси.

7) Вимога виборности командного корпусу, котра § 68 мала величезне засадниче значіння у відношенні до буржуазної армії, де командний корпус підбиралося й виховувалося як аппарат клясового поневолення салдатів і робучих мас, втрачає зовсім своє засадниче значіння у відношенні до робітничої й селянської армії. Можлива комбінація виборности й призначення диктується революційній клясовій армії виключно практичними міркуваннями й залежить від досягнутого рівня формування, ступеня об'єднання відділів армії, готовости командних кадрів і тому подібного.

В судовій області.

11. Взявши всю владу до своїх рук і усунувши без §§ останку органи буржуазного панування — суди поперед- 70-71 нього ладу, — пролетарська демократія замість формули буржуазної демократії „виборність суддів народом“ висунула клясове гасло: „виборність суддів зпоміж працюючих тільки працюючими“ і перевела його в цілій організації суда, урівнявши разом з тим обидва поли в усіх правах, як при виборі суддів, так і при виконанні обов'язків суддів.

Для притягнення до виконання правосуддя найширших мас пролетаріята й біднішого селянства введено участь в суді постійно нових, урядуючих лише часово суддів-засідателів, з притягненням до уложення списків масових робітничих організацій, фахових спілок і т. п.

Утворивши єдиний народний суд замість безконеч- §§ ного ряду колишніх судів ріжного улаштування з числен- 72-73 ними інстанціями, совітська власть упростила будову

суда, зробивши його абсолютно доступним для населення й усунувши всяку тяганину при веденню справ.

Скасувавши закони повалених правительств, совітська власть доручила вибраним совітами суддям здійснювати волю пролетаріята, приміняючи його декрети, а в випадку недостачі чи неповноти їх — кермуватися соціалістичною правосвідомістю.

§ 74 В області кари організовані таким способом суди вже повели до цілковитої зміни характеру кари, здійснюючи в широких розмірах умовне засудження, встановивши яко міру кари громадську догану, заміняючи позбавлення свободи примусовою працею з полишенням свободи, заміняючи в'язниці виховавчими установами і даючи змогу приміняти практику товариських судів.

§ 75 Р. К. П., помагаючи дальшому розвою суда в тім же напрямі мусить змагатися до того, щоби все робуче населення поголовно притягувалося до виконання обов'язків судді, і до остаточної заміни системи кар системою заходів виховуючого характеру.

В області народної освіти.

§§ 12. В області народної освіти Російська Комуністична Партія ставить собі метою закінчення початої від жовтневої революції 1917 р. справи перетворення школи зі знаряддя клясового панування буржуазії в знаряддя повного знищення поділу суспільства на кляси, в знаряддя комуністичного переродження суспільства.

В період диктатури пролетаріята, себто за доби підготування умов, які уможливають повне здійснення комунізму, школа мусить не тільки поширювати засади комунізму взагалі, але й ідейний, організаційний, виховуючий вплив пролетаріята на напівпролетарські і непролетарські верстви працюючих мас в цілях виховання покоління, здатного остаточно встановити комунізм. Найближчою задачею на сім шляху тепер є дальше розвинення встановлених уже совітською властю ось яких основ шкільної й просвітної справи :

§ 80 1) **Переведення безплатної й примусової, загальної й політехнічної (знайомячої в теорії й на практиці з усіма головними галузями виробу) освіти для дітей обох полів до 17 літ.**

§ 79 2) **Утворення сіти дошкільних установ, яслей, садів, огнищ і т. п. в цілях поліпшення суспільного виховання й визволення жінки.**

3) Повне здійснення засад єдиної трудової школи, § 80 з навчанням в рідній мові, зі спільним обученням дітей обох полів, безумовно світської, себто вільної від усякого релігійного впливу, тісно сполучаючої навчання з суспільно-продукційним трудом, підготовляючої всесторонньо розвинених членів суспільства.

4) Заосмотрення всіх учнів їжою, убранням, черевиками й підручниками на кошт держави.

5) Підготовлення нових кадрів працівників освіти, § 85 пересякнутих духом комунізму.

6) Притягнення робучого населення до активної участі в ділі освіти (розвій „совітів народної освіти“, мобілізація письменних і т. д.).

7) Всестороння державна поміч самоосвіті й само-розвою робітників і селян (утворення сіти установ поза-школьної освіти: бібліотек, шкіл для дорослих, народних домів і університетів, курсів, відчитів, кіноматографів, студій і т. д.).

8) Широке розвинення фахової освіти для осіб від 17-тилітнього віку, в звязку з загальними політехнічними науками.

9) Відкриття широкого доступу в аудиторії вищої школи для всіх бажаючих вчитися і в першу чергу для робітників; притягнення до учительської діяльності в вищій школі всіх, хто може там учить; усунення всіх і всяких штучних перешкод між свіжими науковими силами й катедрою; матеріяльне забезпечення учеників, щоби дати фактичну змогу пролетарям і селянам користати з вищої школи.

10) Рівно ж необхідно відкрити й зробити приступними для працюючих всі створені на основі визиску їх праці скарби мистецтва, котрі були досі в виключнім розпорядженню визискувачів.

11) Розвинення найширшої пропаганди комуністичних ідей і використання для сеї мети апарата і засобів державної власти.

В области релігійних відносин.

13. У відношенню до релігії Російська Комуністична Партія не задовольється декретованим уже відлученням церкви від держави і школи від церкви, себто заходами, котрі буржуазна демократія виставляє в своїх програмах, але ніде в світі не довела до краю наслідком

численних різнородних фактичних зв'язків капітала з релігійною пропагандою.

Р. К. П. кермується переконанням, що тільки здійснення плановості й свідомості в усій суспільно-господарчій діяльності має потягнути за собою повне відмирання релігійних забобонів. Партія змагається до цілковитого знищення зв'язку між виискуючими класами і організацією релігійної пропаганди, допомагаючи фактичному визволенню робучих мас від релігійних забобонів і організуючи найширшу науково-просвітну й протирелігійну пропаганду. При сім необхідно старанно ухилятися від усякої образи почуття віруючих, котра веде лише до зміцнення релігійного фанатизму.

В господарчій області.

§ 93 1. Невідхильно продовжати й довести до краю розпочату і в головнім та основнім уже закінчену експропріацію буржуазії, перетворення засобів виробу й обміну у власність совітської республіки, себто в спільну власність усіх працюючих.

§ 94 2. Яко головне й основне, обумовлююче собою всю господарчу політику совітської влади, поставити піднесення всіми заходами продукційних сил країни. З огляду на найтяжчу руїну в країні, практичній цілі — негайно і за всяку ціну збільшити скількість найнеобхідніших для населення продуктів — треба відпорядкувати все інше. Практичними наслідками в сім відношенню необхідно міряти успішність праці кожної совітської установи, сполученої з народним господарством.

При сім необхідно в першу чергу звернути увагу ось на що:

§ 95 3. Розпад імперіалістичного господарства залишив у спадщину першій добі совітського будівництва певний нелад в організації виробу й управлінню ним. Тим необхідніше висовується — яко одно з основних завдань — максимальне об'єднання всієї господарчої діяльності країни по одному загальнодержавному плану; найбільша централізація виробу в значінню об'єднання його по самотнім галузям і групам галузей і зосередження його в найліпших продукційних одиницях і в значінню швидкості виконання господарчих завдань; найбільша налаштованість усього продукційного апарату, правильне й економне використання всіх матеріальних джерел країни.

При сім необхідно дбати про розширення господар- § 96
чого співробітництва і політичних зв'язків з іншими на-
родами, змагаючися одночасно до встановлення єдиного
господарчого плану з тими з них, котрі перейшли вже
до совітського ладу.

4. У відношенню до дрібного й хатнього промислу § 97
необхідне широке використання його шляхом державних
замовлень дрібним промисловцям; включення хатньої
й дрібної промисловости до спільного плану заосмотрення
сирівцями й паливом, а також фінансове підтримання її,
при умові об'єднання поодиноких промисловців, дрібно-
промислових артелей, продукційних кооперативів і дрібних
підприємств в більші продукційні й промислові одиниці;
сприяння подібним об'єднанням шляхом уділення їм госпо-
дарчих вигід, намірених поруч з іншими заходами до
того, щоби паралізувати змагання хатніх ремесників
перетворитися в дрібних промисловців і щоби утворити
здоровий перехід сих відсталих форм виробу до вищої
великої машинізованої індустрії.

5. Організаційний апарат усупільненої промисло- § 98
вости мусить спиратися передовсім на фахові спілки.
Вони мусять все більше визволятися від цехової вузь-
кості й зашкарублості та перетворяться в великі про-
дукційні об'єднання, охоплюючі більшість, а поволі і по-
головно всіх працюючих даної галузи виробу.

Будучи, вже по законам совітської республіки
і звичайній практиці, учасниками всіх місцевих і централь-
них органів управління промисловістю, фахові спілки му-
сять прийти до фактичного зосередження в своїх руках
усього управління всім народним господарством, яко єди-
ною господарчою цілістю. Забезпечуючи таким чином
нерозлучні зв'язки між центральним господарчим упра-
влінням, народним господарством і широкими масами
працюючих, професійні спілки мусять в найширших роз-
мірах притягати робучі маси до безпосередньої праці по
веденню господарства. Участь професійних спілок у ве-
денню господарства і притягнення ними до сього широ-
ких мас в разі з тим і головним засобом боротьби
проти бюрократизації господарчого апарата совітської
власти і дав змогу поставити дійсно народну контролю
над наслідками виробу.

6. Необхідне в цілях планового розвою народного § 99
господарства максимальне використання всієї існуючої
в державі робучої сили, її правильне розділення й пере-

розділення як між різними територіальними областями, так і між різними галузями народного господарства **му-**сять бути найблизчим завданням господарчої політики совітської влади, котре можна здійснити лише в тісній згоді з фаховими спілками. Поголовну мобілізацію всього вдатного до праці населення для виконання певних су-спільних праць, совітська власть, при участі фахових спілок, мусить переводити ширше й систематичніше, ніж се робилося досі.

§ 100

7. За обставин розпаду капіталістичної організації праці продуктивні сили країни можна відновити й розвинути, а соціалістичний спосіб виробу можна запевнити лише на основі товариської дисципліни працюючих, їх найбільшої самодіяльності, свідомости відповідальности й найстрогшої взаємної контролі над продуктивністю праці.

Осягнення сеї мети вимагає упертої систематичної праці над перевихованням мас, котре облегшено тепер саме тим, що маси бачать на ділі усунення капіталіста, поміщика й купця і на власнім практичному досвіді приходять до того переконання, що рівень їхнього добробуту залежить виключно від дисциплінованости їх власної праці.

В сій роботі по утворенню нової соціалістичної дисципліни найголовніша роля припадає фаховим спілкам. Останні, розриваючи зі старими зразками, для здійснення сеї мети мусять уживати й випробовувати на практиці різнородні заходи, як ось: встановлення справоздань, норми виробу, заведення відповідальности перед особливими товариськими робітничими судами і т. п.

§ 101

8. Та ж сама задача розвинення продуктивних сил вимагає негайного, широкого і всестороннього використання залишених нам у спадщину капіталізмом спеціалістів науки й техніки, не зважаючи на те, що вони здебільшого неминуче пересякнуті буржуазним світоглядом і привичками. Партія вважає, що доба гострої боротьби з сею верствою, боротьби, викликаной організованим сею верствою саботажем, закінчилася, бо сей саботаж в головніших його проявах зломано. Партія мусить, в тіснім союзі з фаховими об'єднаннями, вести свою попередню тактику: з одного боку, не давати ані найменшої політичної уступки сій буржуазній верстві і немилосердно подавляти всяке протиреволюційне змагання її, з другого ж — так же немилосердно боротися проти на око радикальної, а на ділі темної зарозумілости, ніби пра-

цюючи не в стані подолати капіталізму й буржуазного ладу, не вчачися у буржуазних спеціалістів, не використовуючи їх, не пройшовши довгої школи праці поруч з ними.

Змагаючися до рівності винагороди за всяку працю і до повного комунізму, совітська власть не може ставити своєю задачею негайне здійснення сеї рівності в дану хвилину, коли робиться лише перші кроки до переходу від капіталізму до комунізму. Тому необхідно ще залишити на якийсь час вищу винагороду спеціалістам, аби вони могли працювати не гірше, а ліпше ніж передтим, і для сеї ж цілі не можна відмовлятися від системи премій, винагород за найбільш успішну і особливо організаторську працю.

Рівно ж необхідно ставити буржуазних спеціалістів у відносини товариської спільної праці, поруч з масою звичайних робітників під проводом свідомих комуністів, і тим причинятися до взаємного розуміння й зближення розданих капіталізмом робітників фізичної й духової праці.

9. Совітська власть уже добрала цілий ряд заходів, § 102 намірених до розвинення науки й зближення її з виробом: утворення цілої сіти нових науково-практичних інститутів, лабораторій, пробних станцій, досвідних виробів по перевірненню нових технічних методів, удосконалень і винаходів, умот і організацію всіх наукових сил і засобів і т. д. Р. К. П., підтримуючи всі ці заходи, змагається до дальшого розвинення їх і утворення найбільш сприятливих умов наукової праці в її звязку з піднесенням продуктивних сил країни.

В області сільського господарства.

10. Совітська власть, здійснивши повне скасування §§ приватної власности на землю, перейшла вже до пере- 103-109 ведення в життя цілого ряду заходів, намірених до організації великого соціалістичного землеробства. Найважніші з сих заходів ось які: 1) уладження совітських господарств, себто великих соціалістичних економій; 2) підтримання товариств і кооперативів для спільного оброблення землі; 3) організація державного засіву всіх, чий би то ні було, незасіяних земель; 4) державна мобілізація всіх агрономічних сил для енергійних заходів до піднесення сільськогосподарчої культури; 5) підтримання

сільськогосподарчих комун, яко зовсім добровільних спілок землеробів для ведення великого спільного господарства.

Вважаючи всі ці заходи за єдиний шлях до абсолютно необхідного піднесення продуктивності землеробської праці, Р. К. П. змагається до можливо повнішого переведення в життя сих заходів, до їх поширення на відсталіші області країни і до дальших кроків у тім же напрямі.

Зокрема Р. К. П. виступає :

§§ 110-111 1) за всеможливе державне підтримання сільськогосподарчої кооперації, зайтої переробленням продуктів сільського господарства;

2) за широко переведену систему меліорацій;

§ 112 3) за широке й планове заосмотрення інвентарем бідного й середнього селянства шляхом уладження позичалень.

§ 113 Числячися з тим, що дрібне селянське господарство існуватиме ще довго, Р. К. П. змагається до переведення ряду заходів для піднесення продуктивності селянського господарства. Такими заходами являються :

- 1) упорядкування селянського землекористання (усунення ровкиданости земель, вузької форми їх і т. п.);
- 2) постачання селянам ліпшого насіння й штучних гноїв;
- 3) улiпшення породи селянської худоби;
- 4) поширення агрономічного знання;
- 5) агрономічна допомога селянам;
- 6) направи в совітських ремонтних майстернях сільськогосподарчого селянського інвентаря;
- 7) уладження позичалень інвентаря, пробних станцій, взірцевого поля і т. п.;
- 8) меліорація селянських земель.

§ 114 11. З уваги на те, що протилежність між містом і селом в одну з найглибших основ господарчої й культурної відсталости сел, а за доби такої глибокої кризи, як теперішня, ставить як місто, так і село перед безпосередньою небезпечкою виродження і загибели, Р. К. П. бачить в знищенню сеї протилежности одну з головних задач комуністичного будівництва і поруч з загальними заходами вважає необхідним широке й планове притягнення промислових робітників до комуністичного будівництва в сільськiм господарстві, розвинення діяльности встановленого вже совітською властю для сеї мети загальнодержавного „Робітничого комітета допомоги“ і тому подібне.

12. В цілій своїй праці на селі Р. К. П., як і ранше, спирається на пролетарські й напівпролетарські верстви села, організує передовсім їх в самостійну силу, утворюючи партійні групи на селі, організації бідноти, особливого типу фахові спілки сільських пролетарів і напівпролетарів і т. п., зближаючи їх всіми заходами з мійським пролетаріатом і вириваючи їх зпід впливу сільської буржуазії і дрібновласницьких інтересів.

У відношенню до глитаїв, до сільської буржуазії, задачею Р. К. П. є рішуча боротьба проти їхніх експлуаторських нахилів і змагань, подавлення їхнього опору проти совітської політики.

У відношенню до середнього селянства політика Р. К. П. виявляється в поступовім і плановім притягненню його до праці соціалістичного будівництва. Партія ставить собі задачею відділення його від глитаїв, притягнення його на бік робітничої класи уважним відношенням до його потреб, борючися проти його відсталости заходами ідейного впливу, а зовсім не заходами подавлення, змагаючися у усіх випадках, де зачеплено його життєві інтереси, до практичної угоди з ним, ідучи на уступки йому в установленню способів переведення соціалістичної перебудови життя.

В області розділення.

13. В області розділення задача совітської власти те-^{SS}
пер в тім, аби невідхильно продовжувати заміну торгівлі ¹¹⁵⁻¹¹⁸
плановим, організованим в загальнодержавнім розмірі розділенням продуктів. Метою є організація всього населення в єдину сіть споживчих комун, здатних з найбільшою хуткістю, плановістю, ощадністю і з найменшою затратою праці розділяти всі необхідні продукти, строго централізуючи весь апарат розділення.

Вважаючи засадниче єдино правильним такого рода дальше комуністичне розвинення кооперативного апарата, а не його відкинення, Р. К. П. мусить систематично продовжати свою політику; зобов'язувати всіх членів партії працювати в кооперативах, вести їх, з допомогою також фахових спілок, в комуністичнім напрямі, розвивати самодіяльність і дисципліну робучого населення, об'єднаного в кооперативи, змагатися до того, щоби кооперативи охоплювали все населення і зливалися в єдиний, охоплюючий зверху донизу всю совітську рес-

публику, кооператив; нарешті, і саме головне, щоби стало забезпечувалося перевагу впливів пролетаріату на інші верстви населення і щоби всюди на практиці випробовувалося різнородні заходи, які облегають і здійснюють перехід від дрібнобуржуазних кооперативів старого, капіталістичного типу до споживчих комун під проводом пролетарів і напівпролетарів.

В області грошового й банкового діла.

120-121 ^{§§} 14. Уникнувши помилки Паризької Комуні, совітська власть в Росії відразу захопила Державний банк, перейшла потім до націоналізації приватних комерційних банків, приступила до об'єднання націоналізованих банків, щадничих кас і казначейств з Державним банком, утворюючи таким чином кістяк єдиного Народного банку совітської республіки і перетворюючи банк в центра економічного панування фінансового капіталу в знаряддя робітничої власті і ворушило господарчого перевороту. Ставлячи собі метою дальше послідовне доведення до краю розпочатої совітською властю праці, Р. К. П. висуває на перший план ось які засади:

1) монополізацію всього банкового діла в руках совітської держави ;

2) корінну зміну й упрощення банкових справ шляхом перетворення банкового апарата в апарат простого вирівнювання рахунків і загального рахунководства совітської республіки. За дальшою організацією планового народного господарства се веде до усунення банку і до перетворення його в центральне книговодство комуністичного суспільства.

15. За першої доби переходу від капіталізму до комунізму, доки комуністичній виріб і розділення продуктів ще не вповні організовано, усунення грошей неможливе. За таких обставин буржуазні елементи населення продовжують використовувати полишені в приватнім володінню грошеві знаки для спекуляції й збагачення і для ограбування працюючих. Р. К. П. спірається на удержавлення банків і змагається по переведенню цілого ряду заходів, які розширяють область безгрошового вирівнювання рахунків і підготовляють усунення грошей: примусове переховування грошей в Народнім банку; заведення бюджетових книг; заміна грошей чеками, ко-

роткострокові довгові зобов'язання за прийті продукти і т. д.

В фінансовій області.

16. За доби, коли розпочато усуспільнення засобів ви-
робу вивласненням капіталістів, державна власть пере-
стає бути паразитним апаратом, котрий стоїть понад §§
121-124
продукційним процесом; вона починає перетворюватися
в організацію, яка безпосередньо виконує функції управ-
ління господарством країни, і постільки ж державний
бюджет стає бюджетом усього народного господарства
в цілости.

За сих умов збалансування доходів і розходів
здійснине лише при правильнім улаштуванню державного
планового виробу й розділення продуктів. Що ж до по-
криття безпосередніх державних видатків за переходо-
вої доби, то Р. К. П. стоятиме за перехід від системи
контрибуцій з капіталістів, котра була історично необ-
хідною й законною за першого часу соціялістичної ре-
волюції, до поступового подходного й помаєткового по-
датку. А поскільки сей податок переживав сам себе на-
слідком широко переведеної експропріяції маєтних клас,
покриття державних розходів мусить будуватися на без-
посереднім призначенню частини доходів від ріжних
державних монополій в дохід держави.

В області мешкального питання.

17. Змагаючися до розв'язання мешкального пи-
тання, особливо загостреного за час війни, совітська §§
125-123
власть експропріювала повністю всі доми капіталістич-
них домоволодільців і передала їх мійським совітам;
перевела масове переселення робітників з передмість
в доми буржуазії, передала найліпші з них робітничим
організаціям, при чім перебрала на себе й кошти при-
лаштування і розпочала заосмотрення робітничих родин
меблями і т. д. Завдання Р. К. П. є йти далі означеним
шляхом і, не звужуючи інтересів некапіталістичного до-
моволодіння, всіма силами змагатися до поліпшення
мешкальних відносин робучих мас, усунути перенасе-
лення і антисанітарність старих мійських кварталів, зно-
сити непридатні приміщення, перебудувувати старі, бу-
дувати нові, відповідаючі новим життєвим умовам ро-
бітничих мас і раціонально розселяти працюючих.

В області оборони праці й суспільної оцінки.

§§
126-132

З запевненням диктатури пролетаріату в перший раз утворено змогу здійснення програми-мінімуму соціалістичних партій в області охорони праці.

Совітська власть перевела законодавчим шляхом і запевнила в „кодексі праці“ ось що: восьмигодинний робучий день для всіх працюючих, яко найвищий час праці, при чім для осіб молодших 18-ти років в особливо шкідливих галузях виробу, як рівно ж і для гірників, працюючих під землею, робучий день не сміє бути довший шести годин; 42-годинний щотижневий відпочинок без перерви для всіх працюючих; заборону понадзвичайних праць, яко загальне правило; заборону користати з праці дітей і підлітків до 16 років; заборону ночної праці і праці в особливо шкідливих галузях, а рівно ж і в понадзвичайні години всім особам жіночого полу й особам мужьського полу до 18 років; увільнення жінок від праці протягом 8-ми тижнів до і 8-ми тижнів по родах з полишенням повного заробітку за цілий сей час при безплатній, лікарській допомозі й видачі ліків, з призначенням робітницям що три години принаймні півгоди на годування немовняти і видачею годуючим дітей матерям додаточної підпори; інспекцію праці й санітарну інспекцію, котрі вибирається совітами фахових спілок.

Совітська власть перевела в законодавчій порядку повне соціальне забезпечення всіх працюючих, не визискуючих праці, від усіх видів утрати здатности до праці — і поперше в світі — від безробіття на кошт наймаючих осіб і держави, при повнім самоуправлінню забезпечених і при широкій участі фахових спілок.

Більше того, совітська власть в деяких відносинах пішла дальше програми-мінімуму і встановила в тім же „Кодексі законів про працю“ участь робітничих організацій в розв'язанню питань про найняття й увільнення; місячну відпустку з залишенням платні для всіх працюючих, котрі працювали без перерви не менше року; державне урегулювання заробітної платні на основі тарифів, випрацьованих фаховими спілками; певні органи, а саме відділи розділення й учота робучої сили при совітах і фахових спілках, повинні доставляти працю безробітним.

Але викликана війною надзвичайна руїна і натиск світового імперіялізму змусили совітську власть зробити

ось які відступлення: припустити ужиття в виключних випадках понадзвичайної праці, обмежуючи її 50 днями протягом року; дозволити працю підлітків від 14 до 16 років, обмеживши їхній робучий день, тимчасово уділяти замість місячного відпуску двохижневий; продовжити ночні праці до 7 годин.

Р. К. П. мусить вести широку пропаганду за активну участь самих працюючих в енергійнім переведенню всіх заходів в області охорони праці, для чого необхідно: § 133

1) Зміцнити роботу по організації й розширенню інспекції праці шляхом підібрання й підготування для сеї цілі активних працівників зпоміж самих робітників і по поширенню її на дрібну й хатню промисловість.

2) Поширити охорону праці на всі роди праці (будівельних робітників, суходольно-водяний транспорт, прислугу й сільськогосподарчих робітників).

3) Остаточнo зняти з праці малолітків і перевести дальше скорочення робучого дня для підлітків.

Крім того, Р. К. П. мусить поставити собі задачею встановити:

1) згодом, при загальнім піднесенню продуктивності праці, максимальний 6-годинний робучий день без зменшення винагороди за працю і при зобов'язанню працюючих крім того уділяти дві години без особливої винагороди теорії ремесла й виробу, практичній науці техніки державного управління й воєнного діла.

2) Завести заохочуючу систему винагороди за піднесення продуктивності праці.

В області ж соціального забезпечення Р. К. П. змагається організувати широку державну допомогу не тільки жертвам війни і стихійного лиха, але й жертвам ненормальности суспільних відносин, веде рішучу боротьбу проти всякого роду паразитизму й дармоїдства і ставить собі задачею вернути до трудового життя кожду особу, вибиту з робучої колеї.

В області охорони народного здоров'я.

В основу своєї діяльности в області охорони народного здоров'я, Р. К. П. ставить передовсім переведення широких оздоровляючих і санітарних заходів, які запобігають поширення захорувань. Диктатура пролетаріята вже дала змогу перевести в життя цілий ряд

SS

на-134-137

оздоровляючих і лічобних заходів, нездійснених в рамках буржуазного суспільства : націоналізацію аптечного діла, великих приватно-підприємських лічобних установ, курортів, трудову повинність медичних робучих сил і т. п.

В згоді з сим Р. К. П. ставить собі найблизкою задачею :

1) рішуче переведення широких санітарних заходів в інтересах працюючих, а саме :

а) оздоровлення населених місцевостей (охорона ґрунту, води й повітря),

б) поставлення суспільного харчування на науково-гігієнічних основах,

в) організацію заходів, запобігаючих розвинення й поширення пошестей,

г) утворення санітарного законодавства ;

2) боротьбу проти соціальних хороб (туберкульозу, венеризму, алкоголізму і т. д.) ;

3) Забезпечення загальноприступної, безплатної і кваліфікованої лічобної й лікарської допомоги.

ЗМІСТ.

	Стор.
Вступ	1.
В загальнополітичній області	6.
В області національних відносин	9.
В області воєнній	10.
В судовій області	11.
В області народної освіти	12.
В області релігійних відносин	13.
В господарчій області	14.
В області сільського господарства	17.
В області розділення	19.
В області грошового й банкового діла	20.
В фінансовій області	21.
В області мешкального цитання	21.
В області оборони праці й суспільної опіки	22.
В області охорони народного здоровля	23.

ВІД ВИДАВЦІВ.

Ми почали своє видавництво перед роком зовсім самотньо з дуже незначними засобами, яко гурток укр. соціалістів. За сей рік завдяки твердій і ясній волі робітничих мас України пролетарсько-селянська революція на Україні перемогла і повела до об'єднання наших соціалістів в одну партію. Комуністична партія більшовиків України, об'єднуючи в собі мійський і сільський пролетаріят України без ріжниць народностей, від самого початку революції йшла в одних лавах з Російською Комуністичною Партією (більшовиків), поділяючи її програму, кермуючися її тактикою. З укр. с. д. група Е. Касяненка й Нероновича перейшла до більшовиків у лютім 1918 р. Інші укр. с. д. і у. с. р. розбилися на лівих і правих. Праві українські соціалістичні партії, гуртуючися в своїх рядах переважно дрібно-буржуазні українські елементи, дозволили „демократизму“ й „національній революції“ завести себе в табор контрреволюції, де й служили вільно чи невільно, довше чи коротше справі заховання світового капіталізму. На 4-ім з'їзді У. П. С. Р. 14 травня 1918 р. перемогли ліві (з центр. орг. „Боротьба“), і весь Ц. К. і партія опинилися під їхнім керівництвом. Весною 1919 р. с. р. „боротьбисти“ назвалися У. П. С. Р.-комуністів. Ліва фракція у. с. д. утворила незалежну у. с. д. партію. Одно крило сеї партії, котре раніше опинилося на радянській землі, перетворилося в українську комуністичну партію. Ся партія в серпні 1919-го року об'єдналася з с. р.-комуністами в укр. комун. партію (боротьбистів). В марті 1920-го року сі об'єднані боротьбисти злилися з Комуністичною Партією (більшовиків) України. Друге крило українських незалежних соціалдемократів в січні 1920 року на з'їзді в Києві також перетворилося в Українську комуністичну партію. У. К. П. вимагає повної господарчої й політичної самостійности У. С. Р. Р. Але 4-ий всеукраїнський з'їзд робітничих, селянських і червоноармійських депутатів в травні 1920 р. ухвалив майже одностайно, що Укр. С. Р. Республіка є членом Всеросійської Соц. Федерат. Совітської Республіки. Сею ухвалою дано конкретне розв'язання національнодержавного питання для працюючих мас України в дусі програми Третьої Інтернаціоналі. Тим часом і закордонні українські соціалдемократи та соціалреволюціонери перейшли ту ж саму революцію, що й товариші на Україні. Т. Винниченко оповідає у „Відродженню Нації“, як се сталося. Він сам тепер уже на Україні в К. П. б. України. Група його бувших однодумців „новодобистів“ усе ще вагається і стоїть між К. П. б. У. і Укр. К. П. Ми бажали йти разом з сею групою і передали були їй провід „К. Б.“ Але інтелігентськи неясне становище групи „Нової Доби“ в організаційно-партійних питаннях, з одного боку, і зріст організації Укр. К. П. (б.) України в Галичині і за кордонами України спонукали нас передати наше видавництво К. П. (б.) Східної Галичини. Допомога українських робітників Злучених Держав Америки і Канади дає нам змогу розширити видавництво. Тепер ми видаємо програму нашої партії. §§ поруч з текстом програми вказують на відповідні місця „Азбуки Комунізму“, котра служить докладним поясненням програми і котру ми вже також друкуюмо. Від 4-го числа „К. Б.“ ми виступаємо яко Видавнича Група Комуністичної Партії (більшовиків) України, Східної Галичини та Буковини. Відень, серпень 1920 року.

КОМУНІСТИЧНА БІБЛІОТЕКА:

ВИДАВНИЦТВО К. П. (Б.) СХ. ГАЛИЧНИИ
(Josefstädterstraße 79, 14; Wien, Austria.)

1. **Н. ЛЕНІН.** Держава і революція. Марксівська наука про державу й завдання пролетаріату за революції. З портретом автора. Відень, 1920, 8°, IV+112 сторін + окладинка.
2. **П. Д. Володимир Ульянов (Н. Ленін).** Відень, 1920, 8°, 8 стор.
3. **Н. БУХАРИН.** Програма комуністів-більшевиків. З портретом автора. Відень, 1920, 8°, IV+88 сторін + окладинка.
4. **ПРОГРАМА** Комуністичної Партії (більшевиків) Росії і України. Відень, 8°, 24 стор.
5. **Н. ЛЕНІН.** Чергові завдання совітської власти. Відень, 1920, 8°, коло 48 стор. (в друку).
6. **Н. БУХАРИН і Е. ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ.** Азбука комунізма. Відень, 1920, 8°, коло 300 ст. + окладинка.
7. **Г. ПІДДУБНИЙ.** Розбийте кайдани! (Слово до галицьких селян і робітників) Відень, 1920, 8°, 32 ст.
8. **В. КАРПИНСЬКИЙ.** По чім боці правда. Відень, 1920, 8°, 16 сторін.
9. **Н. ЛЕНІН.** Диктатура пролетаріату і ренегат Кауцький (готується до друку).

УКРАЇНСЬКІ ЩОДЕННІ ВІСТИ, одинокий щоденний часопис для українського працюючого люду в Злучених Державах. 502 E. 11th Str. New York.

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ, тижнева часопись для робучого люду. Corner Pritchard and Mc Gregor Sts. Winnipeg, Man., Canada, Америка.

МОЛОТ, ілюстрований сатирично-гумористичний двотижневик. 414 E. 9th Str. New York, Америка.

ŚWIT, Tygodnik, poświęcony sprawie robotniczej. Lercheng., 13, Wien, Austria.

НОБА ДОБА, тижневик, орган Закордонної Групи Укр. Комун. Партії. Wien, Hans Sachs g. 18, 16; Austria.

